

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona-Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10), a u vezi sa članom 17. Zakona o budžetima u FBiH ("Službene novine FBiH", broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15 i 102/15), Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 75. sjednici, održanoj 27.10.2016. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I

Donose se Smjernice ekonomske i fiskalne politike Zeničko-dobojskog kantona za period 2017. – 2019. godine i čine sastavni dio ovog zaključka.

II

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____/16.

Datum, 27.10.2016. godine

Z e n i c a

PREMIJER

Miralem Galijašević

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo finansija,

1x Svim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave,

1x a/a.

**Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON**

**SMJERNICE EKONOMSKE I FISKALNE POLITIKE
ZA PERIOD 2017. – 2019. GODINE**

Zenica, oktobar 2016. godine

DIO PRVI - UVOD

Jedan od koraka u procesu pripreme Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za 2017. godinu, a u skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15 i 102/15), predstavlja dokument Smjernice ekonomske i fiskalne politike, koji sadrži preliminarnu projekciju prihoda i rashoda za pripremu budžeta fiskalne 2017. godine.

Ovaj dokument ima za cilj da poboljša koordinaciju između Vlade Zeničko-dobojskog kantona, općina, grada i izvanbudžetskih fondova, na pripremi Budžeta za 2017. godinu, kao i da osigura okvir planiranja rashoda.

Smjernice pokrivaju slijedeće oblasti:

- makroekonomske pretpostavke i prognoze,
- politike prihoda,
- politike rashoda.

Dokumentacionu osnovu za izradu Smjernica ekonomske i fiskalne politike Zeničko-dobojskog kantona za period 2017. – 2019. godine predstavljaju Makroekonomske projekcije za 2017.- 2019. godinu koje je izradila Direkcija za ekonomsko planiranje pri Vijeću Ministara Bosne i Hercegovine i preliminarne projekcije prihoda dostavljene od strane Federalnog ministarstva finansija.

DIO DRUGI – MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

POGLAVLJE I. SREDNJOROČNE MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

Makroekonomski pokazatelji na nivou Bosne i Hercegovine dati su u slijedećem pregledu:

Tabela 1. Makroekonomski pokazatelji za period 2017.-2019. godine

Indikator	Zvanični podaci	Projekcije				
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Nominalni BDP u mil. KM	28.217	29.277	30.302	31.631	33.229	34.897
Nominalni rast u %	0,1	3,8	3,5	4,4	5,1	5
BDP deflator (prethodna godina = 100)	99,7	101,1	100,3	100,8	101,3	101,2
Realni BDP u mil. KM (prethodna godina = 100)	28.302	28.954	30.224	31.373	32.804	34.492
Realni rast u %	0,4	2,6	3,2	3,5	3,7	3,8
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	-0,9	-1	0	1,2	1,3	1,4
Potrošnja u mil. KM	29.401	29.748	30.297	31.298	32.345	33.405
Realni rast u %	1,9	1,4	1,8	2	2	1,9
Vladina potrošnja u mil. KM	6.078	6.187	6.311	6.500	6.695	6.896
Realni rast u %	0,9	1	1,2	1,5	1,8	1,5
Privatna potrošnja u mil. KM	23.324	23.561	23.986	24.798	25.649	26.510
Realni rast u %	2,2	1,5	2	2,2	2,1	2
Investicije u mil. KM	5.095	5.041	5.418	5.906	6.425	7.046
Realni rast u %	7,5	-1,7	6,9	8,6	8,4	9,2
Investicije (bruto) u stalna sredstva u mil. KM	5.234	5.250	5.627	6.053	6.557	7.164
Realni rast u %	11,7	-0,4	6,5	7,1	7,9	8,7
Vladine investicije u mil. KM	1.155	1.244	1.401	1.573	1.763	1.987
Realni rast u %	11,6	6,8	11,7	10,6	10,8	11
Privatne investicije u mil. KM	4.079	4.006	4.226	4.480	4.793	5.177
Realni rast u %	11,8	-2,5	4,9	5,9	6,9	7,9
Uvoz (robe i usluge) u mil. KM	15.536	15.311	15.846	16.769	17.615	18.576
Nominalni rast u %	7,1	-1,5	3,5	5,8	5	5,5
Realni rast u %	8,1	0,5	3,5	3,8	3,5	3,4
Izvoz (robe i usluge) u mil. KM	9.257	9.799	10.434	11.196	12.075	13.022
Nominalni rast u %	3	5,9	6,5	7,3	7,8	7,8
Realni rast u %	4,2	5,5	6	5,7	5,6	5,5
Bilans tekućeg računa u mil. KM	-2.067	-1.480	-1.318	-1.485	-1.467	-1.519
Bilans tekućeg računa u % BDP-a	-7,3	-5,1	-4,4	-4,7	-4,4	-4,4

Izvor podataka: Direkcija za ekonomsko planiranje, april 2016. godine

Realni bruto društveni proizvod, kao osnovni makroekonomski pokazatelj, kreće se u rasponu od 0,4% u 2014. godini do 3,8% u 2019. godini. Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u 2014. godini doživjela je pad od 0,9%, dok se za 2015. godinu predviđa da će taj pad biti 1%. U 2016. godini ovaj pokazatelj bi trebao imati neutralan efekat, dok bi se u godinama nakon, povećavala od 1,2% u 2017. godini do 1,4% u 2019. godini.

Nakon rasta investicija od 7,5% u 2014. godini, očekuje se pad istih od 1,7% u 2015. godini. U godinama koje slijede nakon pada, investicije će rasti po stopi od 6,9% u 2016. godini do 9,2% u 2019. godini.

U periodu 2014. - 2019. godine izvoz robe i usluga neće imati značajnija odstupanja, dok će kod uvoza realni rast od 0,5% u 2015. godini predstavljati odstupanje u odnosu na pokazatelje ostalih godina.

Makroekonomska kretanja u srednjoročnom periodu imaju uglavnom pozitivan trend, te fokus izvoznih i ekonomskih mjera Bosne i Hercegovine treba svakako usmjeriti na rast bruto društvenog proizvoda (BDP-a) zemalja iz okruženja i regije, iako je u istim tim zemljama u prethodnom periodu vladala makroekonomska nestabilnost. Nakon pozitivnih makroekonomskih dešavanja koja su dovela do povoljnijeg vanjskog okruženja, prestanka pada investicija, postepenog rasta zaposlenosti višegodišnjeg realnog rasta izvoza od preko 5% u prosjeku, očekuje se da bi ekonomski rast u 2016. godini trebao biti nešto brži u odnosu na 2015. godinu sa realnom stopom od 3,2%. Nakon toga se u 2017. godini očekuje dodatno ubrzanje na stopu od 3,5%.

Projekcije za period 2018. - 2019. godine podrazumijevaju nastavak postepenog poboljšanja u okruženju koje bi trebalo dodatno ojačati rast investicija. Postepeno jačanje investicija bi, uz neznatan doprinos vanjske trgovine, trebalo dovesti do daljnjeg jačanja ekonomskog rasta na stopu od 3,7% u 2018., te 3,8% u 2019. godini.

Kako na nivou Bosne i Hercegovine, tako kretanje BDP-a i u Federaciji Bosne i Hercegovine ima pozitivan trend u 2014. godini. Ostvareni BDP u Bosni i Hercegovini za 2014. godinu nominalno iznosi 28.217 miliona KM, pri čemu je ostvaren realan rast u procentu od 0,4%. U Federaciji Bosne i Hercegovine je također zabilježen realni rast BDP-a u 2014. godini od 1,4%.

Prema ocjenama Federalnog zavoda za programiranje razvoja, očekuje se da će realan rast BDP-a u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2015. godini iznositi 2,2%. Očekivanja su da će BDP zabilježiti realan rast u 2016. godini od 3,9%, u 2017. godini 4,9%, da bi u 2018., odnosno 2019. godini procijenjeni rast iznosio 6,5% odnosno 4,6%.

Glavni rizici za ostvarenje ovih projekcija su vezani za (ne)ostvarivanje pretpostavki iz vanjskog sektora vezano za ekonomski rast u okruženju, kretanje svjetskih cijena, vremenske prilike i sl.

A. Industrijska proizvodnja

Postepeni ekonomski oporavak u Eurozoni i zemljama regiona, koji se manifestovao kroz nešto viši nivo ekonomskog rasta u odnosu na prethodnu godinu, imao je pozitivne implikacije na industrijsku proizvodnju u Bosni i Hercegovini. Tako je u 2015. godini u Bosni i Hercegovini registrovan rast fizičkog obima industrijske proizvodnje od 2,6% u odnosu na prethodnu godinu, koji je istovremeno bio praćen i povećanjem broja zaposlenih od 1,5%. Glavne determinante ostvarenog rasta bile su viši nivo izvozne tražnje, kretanje svjetskih cijena, posebno energenata i hrane, i dr.

Pored prerađivačke industrije, tokom 2016. godine očekuje se i značajniji doprinos energetskog sektora koji čini 1/3 ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Pod pretpostavkom nastavka pozitivnog trenda u eksternom okruženju uz dodatni doprinos

internih dešavanja tokom 2016. godine, u Bosni i Hercegovini se može očekivati solidan rast industrijske proizvodnje od oko 4%.

Tako se, prema projekcijama Direkcije za ekonomsko planiranje, u Bosni i Hercegovini očekuje realno povećanje ukupnog uvoza od 3,5%, pri čemu bi očekivani uvoz roba porastao za 3,5%, a uvoz usluga za 3%. Ovo bi rezultiralo umjerenim smanjenjem vanjskotrgovinskog deficita od 1%, a ukupna pokrivenost uvoza izvozom bila poboljšana i na kraju 2015. godine iznosila bi oko 65%.

Također se očekuje da energetska sektor, koji je u prethodnom periodu bio jedan od nosilaca industrijske proizvodnje, nastavi pozitivan trend rasta proizvodnje i dodatno osnaži industrijsku proizvodnju u Bosni i Hercegovini u navedenom periodu. Prema projekcijama Direkcije za ekonomsko planiranje, ovo bi trebalo rezultirati godišnjim povećanjem industrijske proizvodnje od preko 5% za svaku godinu.

Tako se, do kraja posmatranog perioda, očekuje povećanje udjela izvoza u BDP-u na nivo od 37,3%, dok bi se udio uvoza u okviru BDP-a zadržao na postojećem nivou od oko 53%, a ukupna pokrivenost uvoza izvozom zaključno sa 2019. godinom bi mogla iznositi oko 70%.

Industrijska proizvodnja u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2015. godini u odnosu na isti period prethodne godine veća je za 2,2%.

Pokrivenost uvoza izvozom je nešto viša u 2015. godini (57,5%), u odnosu na prethodnu godinu kada je 55,8% uvoza bilo pokriveno izvozom.

Rast izvoza u 2014. godini za 4,2%, nastavljen je i u 2015. godini, uz nešto višu stopu od 6,2%. Očekivanja su da, u naredne tri godine Federacija Bosne i Hercegovine zabilježi kontinuirani rast izvozne aktivnosti i to u 2016. godini za 7,6%, u 2017. za 7,9%, te u 2018. godini za 8,0%.

Uvoz je u 2014. godini zabilježio rast u procentu od 5,3%, a u 2015. godini rastao je po stopi od 3,1%. U narednom periodu se očekuje rast uvoza u 2016. godini za 4,6%, u 2017. godini za 4,5%, dok su očekivanja u 2018. godini povećanje uvoza za 5,2%.

B. Tržište rada

Na tržištu rada u 2015. godini registrovano je povećanje ukupne radne snage, što je rezultat povećanja broja zaposlenih, kao i stagnacija prosječne neto plaće u nominalnom smislu. Prosječan broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini je iznosio 713,6 hiljada uz stopu rasta od 1,8%. Istovremeno, prosječan broj nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini je smanjen za 1,4% i iznosi 541,8 hiljada.

Uz porast broja zaposlenih lica prosječna neto plaća u Bosni i Hercegovini u 2015. godini je realno uvećana za 1% zbog deflacije, ali je nominalno ostala ista u odnosu na 2014. godinu i iznosi 830 KM. Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini u posmatranoj godini je iznosila 358 KM i veća je nominalno za 1,5%, uz porast broja penzionera od 1,1%.

Podaci sa početka 2016. godine ukazuju da broj zaposlenih u Bosni i Hercegovini postepeno nastavlja rasti. Promjene na tržištu rada su determinisane poslovnim okruženjem u Bosni i Hercegovini i regionu, odnosno obimom investicija i vanjske trgovine. U posmatranoj godini, očekuje se rast obima investicija kao i vanjske trgovine, što bi se pozitivno odrazilo na zapošljavanje i neto plaće. Porast broja zaposlenih lica bi doprinio postepenom smanjenju stope nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini. U istom periodu očekuje se rast prosječne neto plaće od 1%.

U periodu 2017. - 2019. godine se očekuje nastavak postepenog smanjenja stope nezaposlenosti i rasta prosječne neto plaće u Bosni i Hercegovini. Prema projekcijama, rast obima vanjske trgovine i investicija, trebao bi se pozitivno odraziti na poboljšanje poslovnog ambijenta i stvaranje uslova za kreiranje novih radnih mjesta, naročito u

privatnom sektoru. Time bi se broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini mogao uvećati za 1,9% - 2,1%.

Pored navedenog, veći obim poslovne aktivnosti preduzeća realno bi stvorio uslove za uvećanje neto plaća od 2,1% - 2,3%. Blagi rast privredne aktivnosti u toku 2014. i 2015. godine, uticao je na pozitivna kretanja na tržištu rada u Federaciji Bosne i Hercegovine, pa se tako broj radnika u 2014. godini povećao za 1,9%, dok se u isto vrijeme broj nezaposlenih lica povećao za 0,1%.

U 2015. godini zabilježeno je povećanje broja zaposlenih za 1,5%. Posmatrano po djelatnostima, najveći rast broja zaposlenih zabilježen je u pružanju usluga smještaja i hrane (1.044 ili 3,1%) i u prerađivačkoj industriji (5.215 ili 6,5%). Stepenn registrovane nezaposlenosti, mjerenn brojem nezaposlenih u odnosu na radnu snagu, u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2014. godini iznosio je 46,9%, a u 2015. godini stepenn nezaposlenosti je bio nešto niži i iznosio je 46,4%.

Stopa nezaposlenosti u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2014. godini, prema Anketi o radnoj snazi za 2015. godinu, iznosi 29,1%, te također predstavlja odnos broja nezaposlenih i radne snage i znatno je niža u odnosu na zvaničnu, registrovanu stopu nezaposlenosti. Očekuje se da bi ukupan broj zaposlenih u Federaciji Bosne i Hercegovine mogao dostići stopu rasta od 1,1% u 2016. godini, stopu rasta od 2,2% u 2017. godini i stopu rasta od 2,5% - 2,8% u 2018., odnosno 2019. godini. U 2015. godini došlo je do smanjenja broja nezaposlenih lica za 0,3%. Očekuje se smanjenje broja nezaposlenih u 2016. godini za 0,5%, u 2017. godini za 0,7% i u 2018., odnosno 2019. godini za 1,0% - 1,2%.

Osnovni rizici za projekcije osnovnih indikatora tržišta rada su vezani za pretpostavljeni ekonomski rast odnosno obim investicija, vanjske trgovine industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini, Evropskoj uniji i zemljama u okruženju. Nepovoljan, odnosno nezadovoljavajući poslovni ambijent bi se mogao loše odraziti na intenzitet rasta broja zaposlenih i plaća.

C. Cijene

Niže cijene energenata i hrane su značajno determinisale opšti nivo cijena u Bosni i Hercegovini u 2015. godini. Cijena sirove nafte na svjetskom tržištu u 2015. godini je smanjena oko 47,2%, a cijena hrane je bila niža za 17,1%.

Najznačajnija smanjenja cijena u posmatranom periodu bila su u sektorima odjeće i obuće (-7,3%), prijevoza (-6,9%), hrane i bezalkoholnih pića (-0,9%). Najbrži rast cijena registrovan je u sektoru alkoholnih pića i duhana (7,2%) zbog nastavka povećanja akciza na cigarete i duhan, odnosno usklađivanja sa regulativom Evropske unije.

Uzimajući u obzir eksterne faktore koji doprinose promjeni cijena, u Bosni i Hercegovini se tokom 2016. godine očekuje postepeno slabljenje deflacije, odnosno stagnacija opšteg nivoa cijena. Prilikom projekcija inflacije od domaćih faktora koji doprinose promjeni cijena, uzet je u obzir nastavak uvećanja akciza na cigarete i duhan, u skladu sa evropskom regulativom.

Nakon višegodišnjeg smanjenja cijena sirove nafte i hrane, u 2017. godini se očekuje postepeni rast cijena navedenih proizvoda, što bi dovelo do umjerenog rasta opšteg nivoa cijena u zemljama Evropske unije i Bosni i Hercegovini. Cijena nafte bi, prema predviđanjima Evropske komisije, trebala biti veća za 18,6% uz stagnaciju cijena hrane na svjetskom tržištu. Time bi nivo inflacije u Evropskoj uniji trebao biti nešto veći u poređenju sa prethodnom godinom i iznositi 1,6%. Navedena dešavanja bi doprinijela rastu cijena i u Bosni i Hercegovini (1,2%).

Pored eksternih dešavanja u domenu cijena, prilikom izrade projekcija, uzet je u

obzir nastavak povećanja akciza na cigarete i duhan, uz stabilan nivo cijena komunalija. Uzimajući u obzir stabilizaciju svjetskih cijena energenata, u Bosni i Hercegovini se u periodu 2018 - 2019. godine, može očekivati umjeren rast opšteg nivoa cijena (1,3% - 1,4%).

U Federaciji Bosne i Hercegovine, u 2014. godini zabilježena je deflacija u procentu od 0,7%. Po istoj stopi zabilježen je pad cijena i u 2015 godini. Posmatrano po sektorima, najveće promjene cijena u 2015. godini u odnosu na 2014. godinu, zabilježene su u slijedećim sektorima: odjeća i obuća (pad za 5,6%), prevoz (pad za 5,1%), komunikacije (rast za 1,1%), zdravstvo (rast za 0,2%), obrazovanje (rast za 3,4%).

Pad cijena u kategorijama hrane i transporta u 2014. i 2015. godini, u Federaciji Bosne i Hercegovine se može povezati sa kretanjem cijena nafte i hrane na svjetskom tržištu.

Kao i prethodnih godina, osnovni rizici za projekcije cijena u Bosni i Hercegovini su vezani za eksterne faktore, prvenstveno cijene nafte i hrane u svijetu. Ukoliko bi cijene nafte i hrane nastavile da se smanjuju sličnim intenzitetom kao u 2015. godini, to bi se odrazilo na nivo cijena u Bosni i Hercegovini, odnosno u ekstremnom slučaju, doprinijelo nastavku deflacije. Od domaćih faktora koji bi mogli uticati na promjene cijena su nepredviđene promjene cijena električne energije, uvođenje/povećanje akciza na određene proizvode i sl.

POGLAVLJE II. SREDNJOROČNA FISKALNA PROGNOZA

Indirektni porezi

Već sam način strukturiranja i vođenja Jedinostvenog računa na koji se uplaćuju svi prihodi od indirektnih poreza u BiH, ukazuje na cijeli niz elemenata od kojih ovisi koliko će prihoda po osnovu indirektnih poreza uopšte pripasti korisnicima u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Podatke za izradu projekcije prihoda na Jedinostvenom računu dostavlja tijelo koje zvanično predlaže projekciju prihoda na Jedinostvenom računu, a to je Odjeljenje za makroekonomsku analizu Uprave za indirektno oporezivanje koje, između ostalog, izrađuje srednjoročne projekcije prihoda od indirektnih poreza, kao i godišnje projekcije prihoda od indirektnih poreza.

Ovdje ne treba zanemariti ulogu Fiskalnog vijeća, koje je kao međuvladino tijelo između ostalog, zaduženo za usvajanje Prijedloga dokumenta „Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika u Bosni i Hercegovini“, koji sadrži parametre koji se odnose na :

- prijedlog fiskalnih ciljeva budžeta institucija Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, RS i Brčko Distrikta, kao i
- prijedlog makroekonomske projekcije i projekcije ukupnih indirektnih poreza i njihove raspodjele za naredni srednjoročni period.

Kod izrade projekcije prihoda svih korisnika ovih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine, potrebno je poći od gore navedenih podataka uz primjenu metodologije raspodjele u Federaciji Bosne i Hercegovine. Važno je istaći da indirektni porezi imaju najveće učešće u ukupnim prihodima svih nivoa vlasti i zbog toga su i najznačajniji prihod.

Stoga, u nastavku slijede preuzeti podaci o projekcijama od indirektnih poreza na Jedinostvenom računu izrađeni od Odjeljenja za makroekonomsku analizu (OMA) Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine, prema kojim su, u skladu sa metodologijom raspodjele propisanom Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH, izvršene projekcije ovih prihoda.

Projekcije prihoda od indirektnih poreza za period 2017. - 2019. godine sastoje se od osnovnog i programskog scenarija projekcija.

Osnovni scenario projekcija prihoda temelji se na sljedećim pretpostavkama:

- * Prognozama makroekonomskih pokazatelja Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP) za pomenuti period (mart 2016);
- * Nastavku harmonizacije akciza na cigarete sa standardima Evropske unije i primjenu nove politike oporezivanja rezanog duhana;
- * Efektima primjene Sporazuma o slobodnoj trgovini između Bosne i Hercegovine i EFTA u periodu 2016. - 2017. godine;
- * Tekućim trendovima u naplati prihoda od indirektnih poreza.

Politika akciza na duhan u 2016. godini utvrđena je Zakonom o akcizama i Odlukom Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje. Politika akciza na duhan u periodu 2017. – 2018. godine podrazumijeva kontinuirano godišnje povećanje specifične akcize na cigarete u visini od 0,15 KM/paklici, utvrđivanje minimalne akcize na cigarete i usklađivanje specifične akcize na rezani duhan sa akcizom na cigarete.

Programski scenario projekcija prihoda polazi od sljedećih izmjena politika oporezivanja akcizom/putarinom:

- * Povećanje akciza na derivate nafte (dizela, benzina, lož-ulja, kerozina) za 0,15 KM/l;
- * Uvođenje akcize na biodizel u visini od 0,45 KM/l;
- * Uvođenje putarine od 0,25 KM/l na tečni naftni plin;
- * Transformacija putarine od 0,15 KM/l iz budžetskog prihoda u namjenski prihod direkcija za puteve i autoputeve;
- * Uvođenje posebne akcize kao namjenskog prihoda fondova zdravstvenog osiguranja u Bosni i Hercegovini za sljedeće proizvode:
 - Pivo - 0,15 KM/l
 - Bezalkoholna pića - 0,15 KM/l
 - Alkohol - 5 KM/l apsolutnog alkohola
 - Alkoholna pića - 5 KM/l apsolutnog alkohola
 - Voćna prirodna rakija - 2,5 KM/l apsolutnog alkohola.

Naplata prihoda u decembru 2015. godine bila je vrlo loša, te je godišnje izvršenje prihoda palo ispod projektovane naplate. Početak 2016. godine donio je visok rast prihoda od indirektnih poreza, što je neuobičajeno za taj period fiskalne godine, u kojem se tradicionalno naplati najmanje prihoda u odnosu na ostale kvartale. Indikativno je i da je neto naplata, koja u januaru i februaru rasla po stopi od 4,0% i 4,4%, brže rasla od bruto naplate zbog pada povrata indirektnih poreza. Pozitivna kretanja su se nastavila i u martu 2016. godine, sa razlikom da je neto rast bio u funkciji rasta bruto naplate, dok su povrati ostali na istom nivou kao u martu 2015. godine.

Prema preliminarom izvještaju Uprave za indirektno oporezivanje, bruto naplata je porasla za 5,7% u odnosu na mart 2015. godine, a neto naplata za 6,9%. U cjelini, naplata i bruto i neto prihoda od indirektnih poreza predstavljala je maksimalnu naplatu u mjesecu martu od uspostave Uprave za indirektno oporezivanje. Zahvaljujući rekordnom rastu naplate prihoda u martu, kumulativna bruto naplata u prvom kvartalu 2016. godine je rasla po stopi od 3,3%. Zbog smanjenja isplata povrata od 10,4 mil KM, neto naplata u prvom kvartalu 2016. godine bila je veća za 58,5 mil KM, nego u istom kvartalu 2014. godine, odnosno za 4,9%.

Trendovi u naplati prihoda u prvom kvartalu 2016. godine predstavljaju značajno poboljšanje u odnosu na četvrti kvartal prethodne godine u kojem je ostvaren neznatan rast prihoda. Posmatrajući trendove u posljednjih šest kvartala moglo bi se zaključiti da je podbačaj u četvrtom kvartalu 2015. godine bio izuzetak, te da rekordna naplata u prvom kvartalu nagovještava visoko izvršenje prihoda od indirektnih poreza i u 2016. godini.

Tabela 2. Preliminarne projekcije ukupnih prihoda na nivou BiH (u mil. KM)

Vrsta prihoda (neto)	Izvršenje	Projekcija					Projicirana stopa rasta			
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.		2016.	2017.	2018.	2019.
PDV	3.255,9	3.375,9	3.490,2	3.610,0	3.731,2		3,7%	3,4%	3,4%	3,4%
Akcize	1.408,1	1.464,5	1.504,2	1.545,1	1.583,0		4,0%	2,7%	2,7%	2,5%
Carine	239,9	240,8	252,6	264,6	278,4		0,4%	4,9%	4,8%	5,2%
Putarina	319,8	335,5	342,9	350,1	357,1		4,9%	2,2%	2,1%	2,0%
Ostalo	35,1	29,2	29,4	29,6	29,8		16,8%	0,7%	0,7%	0,7%
UKUPNO	5.258,7	5.446,0	5.619,4	5.799,4	5.979,5		3,6%	3,2%	3,2%	3,1%
Putarina (0,10 KM/l)	-127,6	-134,2	-137,2	-140,0	-142,8		5,2%	2,2%	2,1%	2,0%
SREDSTVA ZA RASPODJELU	5.131,1	5.311,8	5.482,2	5.659,3	5.836,7		3,5%	3,2%	3,2%	3,1%

Najveći generator suficita prihoda od indirektnih poreza u navedenom periodu je porez na dodanu vrijednost, s obzirom na njegovo značajno učešće u prihodima, te planiranim stabilnim stopama rasta u skladu sa projektovanim stopama rasta potrošnje. U sve tri navedene godine prihodi od poreza na dodanu vrijednost generišu preko 65% apsolutnog godišnjeg projiciranog rasta prihoda.

Tabela 3. - Učešće u godišnjem nominalnom rastu prihoda (u %)

Vrste prihoda	Projekcija		
	2017.	2018.	2019.
PDV	65,9%	66,5%	67,3%
Akcize na duhan	14,5%	14,9%	13,8%
Akcize na naftu i putarina	10,5%	9,9%	9,6%
Sve ostalo	9,0%	8,7%	9,4%
UKUPNO	100,0%	100,0%	100,0%

POGLAVLJE III. POLITIKA PRIHODA I RASHODA ZA ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON

Raspodjela prihoda od indirektnih poreza sa Jedinstvenog računa za 2017. godinu za Zeničko-dobojski kanton očekuje se u iznosu od 175,8 miliona KM (uključujući Kantonalnu direkciju za ceste), što je niže u odnosu na 2016. godinu.

Projekcije prihoda od poreza na dohodak za 2017. godinu na nivou kantona, uključujući zaostale obaveze po osnovu poreza na plaće iznose 24,9 miliona KM.

Porez na dobit preduzeća, izuzev banaka i drugih finansijskih organizacija, predstavlja u cjelosti prihod Kantona. Uzimajući u obzir sve dostupne indikatore koji se odnose na projicirani rast bruto društvenog proizvoda, može se očekivati da će se po osnovu poreza na dobit u 2017. godini ostvariti 21,7 miliona KM.

Ukupni poreski i neporeski prihodi i primici bez kreditnog zaduženja koji bi trebali biti na raspolaganju u Budžetu Zeničko-dobojskog kantona u 2017. godini, projicirani su u iznosu od 264,9 miliona KM.

U tabeli 4. navedene su projekcije prihoda za Budžet Zeničko-dobojskog kantona za period 2017. - 2019. godine.

Tabela 4. Projicirani ukupni prihodi Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za period 2017.-2019. godine

	Prihodi	Ostvareno	Plan	Projekcija		
		2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
I	POREZI	220,4	225,4	223,3	233,3	254,7
1	Indirektni porezi sa Jedinstvenog računa	181,4	185,7	175,8	184,0	196,1
2	Porez na dohodak	22,9	23,6	24,9	25,9	26,2
3	Porez na dobit	15,3	15,2	21,7	22,5	23,4
4	Porezi građana	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5	Ostali porezi	0,8	0,9	0,9	0,9	9,0
II	NAKNADE I TAKSE	19,6	26,7	27,6	28,6	29,7
1	Naknade i takse	19,6	26,7	27,6	28,6	29,7
III	NOVČANE KAZNE	4,1	4,5	4,7	4,9	5,1
1	Novčane kazne	4,0	4,2	4,4	4,6	4,8
2	Ostali prihodi	0,1	0,3	0,3	0,3	0,3
IV	OSTALI NEPORESKI PRIHODI	6,6	6,0	6,2	6,4	6,6
	Ostali neporeski prihodi	6,6	6,0	6,2	6,4	6,6
V	FINANSIRANJE I TRANSFERI	4,6	3,0	3,1	3,2	3,3
1	Transferi	4,6	3,0	3,1	3,2	3,3
2	Finansiranje i privatizacija, prodaja imovine	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
VI	KAPITALNI PRIMICI	17,0	19,9	20,6	20,0	18,0
	UKUPNO (I+II+III+IV+V+VI)	272,3	285,5	285,5	296,4	317,4

Tabela 5. Projicirani ukupni rashodi Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za 2017.-2019. godine

Rashodi	Ostvareno	Plan	Projekcije		
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
UKUPNO PLAĆE	163,3	164,6	164,6	173,0	177,0
Bruto plaće i doprinosi	140,9	142,0	142,0	150,0	153,0
Naknade troškova zaposlenih	22,4	22,6	22,6	23,0	24,0
MATERIJALNI TROŠKOVI	34,4	33,5	33,5	34,0	36,0
TEKUĆI TRANSFERI	55,9	62,3	63,3	68,5	76,0
Subvencije	6,4	11,6	12,0	15,3	17,0
Transferi pojedincima	36,8	37,7	38,0	39,0	39,0
Transferi drugim nivoima vlasti	9,5	10,0	10,2	10,2	15,0
Ostali tekući transferi	3,2	3,0	3,1	4,0	5,0
Kapitalni grantovi	3,0	3,7	3,8	4,0	8,0
Otplate kamate	0,6	1,2	1,1	0,9	0,6
Nabavka stalnih sredstava	5,6	8,2	8,5	8,7	12,0
Otplata duga	5,4	11,5	10,5	6,8	5,7
Pozajmice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo		0,2	0,2	0,5	2,1
UKUPNO	268,2	285,2	285,5	296,4	317,4

POGLAVLJE IV. RIZICI

Obzirom na osnovne postavke projekcija indirektnih poreza i ukupne ekonomske uslove u BiH i u svijetu, ostvarenje nivoa prihoda od indirektnih poreza u periodu 2017. - 2019. godine podložno je sljedećim rizicima:

- Projekcije prihoda od indirektnih poreza usko su vezane za projekcije makroekonomskih pokazatelja Direkcije za ekonomsko planiranje. Svako odstupanje ovih parametara od projektovanih vrijednosti predstavlja rizik za projekcije prihoda;
- Slabiji ekonomski oporavak glavnih izvoznih partnera BiH (EU, zemlje CEFTA) povećava nivo rizika za ostvarenje makroekonomskih projekcija, a time i projekcija prihoda od indirektnih poreza u cjelini;
- Uvođenje dodatne namjenske akcize na cigarete bi predstavljalo snažan udar na legalno tržište cigareta i prihode od akciza. Pomjeranje dinamike usklađivanja visine ukupne minimalne akcize u Bosni i Hercegovini sa minimalnom akcizom u Evropskoj uniji nepovoljno bi se odrazilo na cjenovne odnose domaćih i cigareta iz zemalja u okruženju na štetu Bosne i Hercegovine, što bi u konačnici dovelo do smanjenja domaće proizvodnje cigareta i erozije prihoda od akciza i pripadajućeg poreza na dodanu vrijednost;
- Eventualne izmjene politika poreza na dodanu vrijednost u smislu diferenciranih stopa, pored fiskalnih gubitaka i makroekonomskih implikacija u smislu poremećaja na tržištu, mogu destabilizovati postojeći sistem poreza na dodanu vrijednost i naplatu prihoda, umanjiti efikasnost rada Uprave za indirektno

- oporezivanje, opteretiti poslovne subjekte i značajno povećati rizik od prevara;
- Svaka izmjena politike oporezivanja derivata nafte koja bi išla u pravcu povećanja namjenske putarine dovela bi do povećanja jaza u oporezivanju supstituta (dizel i lož-ulje) i poremećaja na tržištu derivata, sa negativnim posljedicama po prihode od putarine.

POGLAVLJE V. SMJERNICE

- ❖ Neophodno je nastaviti mjere štednje. Odnos ostvarenja prihoda i rashoda iz kojeg proizilazi otežana likvidnost i budžetski deficit, zahtijevaju kontrolu efikasnosti troškova i njihovo smanjivanje, te stalni angažman kako se akumulirana dugovanja ne bi povećavala. Ovim načelima treba prilagoditi planiranje i treba ih primjenjivati u realizaciji Budžeta;
- ❖ Nastaviti politiku veće efikasnosti budžetskih korisnika u pogledu racionalnog upravljanja resursima;
- ❖ Konstantno provoditi aktivnosti na usklađivanju budžetske potrošnje i ostvarenih prihoda što podrazumijeva:
 1. Ograničavanje rasta zapošljavanja i troškova plaća i naknada;
 2. Ograničavanje rasta i veća kontrola utroška sredstava za materijal i usluge;
 3. Restriktivno planiranje i veća kontrola tekućih i kapitalnih transfera;
 4. Realno planiranje nabavke stalnih sredstava.
- ❖ Inicirati kod nadležnih institucija provođenje aktivnosti od strane kontrolnih organa na efikasnijoj kontroli i naplati javnih prihoda;
- ❖ Nastaviti aktivnosti na izmjenama Zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine u cilju pravednije raspodjele javnih prihoda u korist Zeničko-dobojskog kantona;
- ❖ Izvršiti analizu propisa Zeničko-dobojskog kantona koji zahtijevaju izdvajanja iz budžeta, odrediti se u pogledu prioriteta potrošnje, te pristupiti izmjenama istih u cilju smanjivanja izdvajanja iz budžeta;

Broj: 02-_____/16.

Datum, 27.10.2016. godine

Z e n i c a

PREMIJER

Miralem Galijašević

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo finansija,

1x Svim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave,

1x a/a.